

DE ROUTE NAAR DE TOEKOMST

Auteur Peter Frankopan

Het Chinese One Belt One Road-initiatief is een veelbesproken onderwerp in de hedendaagse internationale politiek. Met dit initiatief probeert Xi Jinping de bereikbaarheid, handel en samenwerking tussen China en zijn omliggende landen te versterken. In een tijd van globale nostalgie waarin het lijkt alsof er een algemene drang naar het verleden is, grijpt ook China terug naar één van zijn grote historische successen: de oude zijderoutes. Wat weten we eigenlijk allemaal over de oude zijderoutes en wat hoopt Xi Jinping hiervan terug te vinden met de nieuwe One Belt One Road-politiek?

Peter Frankopan is historicus aan de Universiteit van Oxford. In zijn laatste boek *De Zijderoutes*. Een nieuwe wereldgeschiedenis (2016) beschrijft hij de complete geschiedenis vanaf het ontstaan van de zijderoute tot de aankondiging van Xi Jinping dat hij diezelfde route nieuw leven wil inblazen. Hij neemt op een inventieve manier de zijderoute als centraal punt om van daaruit allerlei belangrijke historische gebeurtenissen te omschrijven en te analyseren. Zo bespreekt hij in elk hoofdstuk een thema en kondigt hij deze aan met titels als "De route naar revolutie" en "De route naar het zwarte goud". Hierbij laat hij zien dat de handel en rijkdom van de zijderoutes een belangrijke rol speelden in de geschiedenis. Handel zorgde voor innovatie, de verspreiding van ideeën, oorlog en vrede. De focus van het boek ligt niet alleen op China, omdat de zijderoutes een veel groter territorium besloegen dan enkel de oostelijke grootmacht, al was China wel een grote partij in het handelsnetwerk.

Hoewel vaak wordt gesproken over de zijderoute, lanceerde de Duitse geograaf Ferdinand Von Richthofen deze benaming oorspronkelijk in het meervoud. Hiermee bedoelde hij in 1877 het enorme handelsnetwerk, waarbij hij voor 'zijde' koos, omdat voornamelijk dit product vanuit China via de routes werd verhandeld en bovendien tot de verbeelding sprak. Het meervoud volgt uit het feit dat er meerdere handelsroutes samen één groot handelsnetwerk vormden. Het is moeilijk om precies aan te geven wanneer de zijderoutes ontstonden. Het boek begint bij de Perzen rond 600 v. Chr. Ondanks vele veranderingen in de wereld om de zijderoutes heen, bleef de handel via dit specifieke netwerk tot en met de negentiende eeuw van bijzonder groot economisch belang. Wat het boek vooral interessant maakt, is de nadruk die Frankopan legt op de economische motieven van volken, landen en rijken. Omdat de zijderoute voornamelijk vanuit economisch oogpunt erg belangrijk was voor de toenmalige samenleving, worden de economische gevolgen van oorlogen en ziektes gedetailleerd beschreven. Een terugkerend thema hierin lijkt te zijn dat handel en economie uiteindelijk politiek en religie overstijgen. Alle volkeren

profiteren van betere handel en nieuwe ideeën, waardoor het belang van de zijderoute telkens terugkeert. Dit toont wat mij betreft dan ook meteen aan wat Xi Jinping zoekt in de nieuwe zijderoute: het stimuleren van onderlinge handel om er als regio economisch op vooruit te gaan en zo stabiliteit te creëren en te consolideren.

Gezien de onrustige situatie in het Midden-Oosten is een terugkeer naar de oude zijderoutes misschien wel precies wat deze regio nodig heeft. Al lijkt de gedachte naïef, toch moeten we China daarom misschien steunen in de heropbouw van de zijderoute naar haar oude glorie en erop vertrouwen dat een krachtige zijderoute, met veel onderlinge handel, voor meer rijkdom en stabiliteit in de regio kan zorgen, inclusief het Midden-Oosten.

Ongetwijfeld zullen er genoeg historici schande spreken dat bepaalde belangrijke gebeurtenissen uit de geschiedenis weinig of geen aandacht krijgen in het boek, zoals het oude Egypte. Echter voor de doorsnee persoon met een bescheiden historische kennis is het boek een openbaring en komen de geschiedenis en de huidige wereld nog meer tot leven.

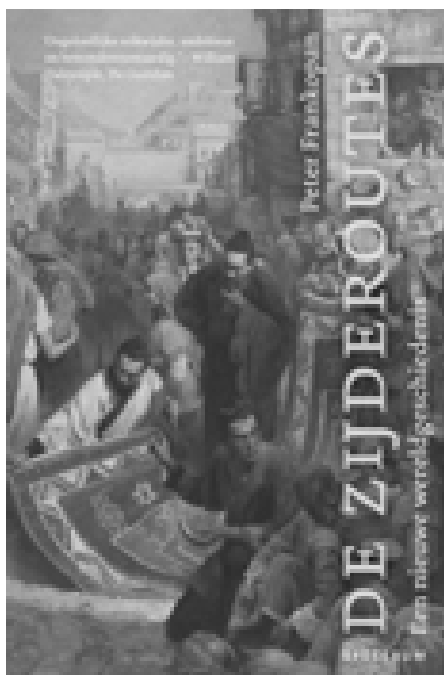
Het lijkt onbegonnen werk, een grondige analytische weergave van de gehele moderne geschiedenis in 500 pagina's. Toch slaagt Frankopan er meestal in een goede balans te behouden tussen een gedetailleerde uitleg van concrete gebeurtenissen en het op peil houden van het verhalende tempo. De lezer die op zoek is naar meer diepgang kan terecht in de bijzonder uitgebreide referentielijst aan het einde van het boek. Gek genoeg verliest het boek zijn snelheid plots wanneer de twintigste

eeuw aanbreekt. Vanaf dat moment zakt het tempo en worden de laatste loodjes extra zwaar, waardoor je als lezer uiteindelijk enigszins opgelucht bent dat het boek uit is. Dit is jammer en doet het boek onrecht aan. Het presenteert immers een heel informatieve en interessante weergave van de zijderoute vanaf de oude geschiedenis tot op vandaag en is daarmee buitengewoon relevant voor wie geïnteresseerd is in zowel de nieuwe als de oude zijderoutes of voor wie gewoon een algemene interesse heeft in een geschiedenis zoals ze niet altijd in onze eigen geschiedenisboeken beschreven staat.

Literatuurselectie

Frankopan, P. (2016) *De Zijderoutes*. Een nieuwe wereldgeschiedenis.
Houten: Het Spectrum

Dylan Jong (d.m.o.jong@rug.nl) is promovendus Economische Geografie aan de Rijksuniversiteit Groningen en redacteur bij AGORA.

Boekcover: Uitgeverij het Spectrum